

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Thailand 2015–2016

I. SAMMANFATTNING

Det militära maktövertagandet 2014 har inneburit betydande inskränkningar av de mänskliga rättigheterna i Thailand. Avsaknaden av demokrati påverkar hela samhället och har satt delar av rättstaten ur spel. De största utmaningarna vad gäller de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i Thailand gäller de politiska rättigheterna, inklusive yttrande- församlings- och informationsfriheten, samt strafffriheten.

Den snabba ekonomiska utvecklingen i Thailand de senaste decennierna har lett till en kraftigt minskad fattigdom och till förbättrade levnadsvillkor för stora delar av landets befolkning. Betydande satsningar har gjorts inom utbildningssektorn och på hälso- och sjukvårdsområdet. Tidigare marginaliserade gruppers deltagande i samhälls- och arbetslivet har ökat. De mest utsatta, däribland migrantarbetare, etniska minoriteter och urfolk, lever dock fortsatt under svåra förhållanden och klyftorna mellan stad och landsbygd är stora.

I Thailands sydligaste provinser pågår en väpnad konflikt som hittills har kostat fler än 6 500 människor livet. Separatistgrupper genomför regelbundet attentat mot civila, polis och militär. Under 2015 och 2016 genomfördes även attentat utanför de fyra sydligaste provinserna. Särskilda undantagslagar råder i södra Thailand sedan 2004. Bland annat *Amnesty International* rapporterar att polis och militär genomför utomrättsliga avrättningar och tortyr av misstänkta personer i området. Sedan det militära maktövertagandet 2014 har bland annat *Amnesty International* rapporterat om

ett ökat antal godtyckliga frihetsberövanden samt ökad våldsanvändning och tortyr i polisiärt och militärt förvar i området.

Yttrande- och församlingsfriheten har sedan det militära maktövertagandet begränsats avsevärt. Allt vidare tolkningar av vad som bedöms förolämpa kungen, drottningen, tronföljaren eller regenten, det vill säga högmålsbrott, tillämpas och strängare straff utdöms.

Kvinnor har generellt en stark ställning inom näringslivet i Thailand där över hälften av chefspositionerna innehas av kvinnor. Landet har dock betydande utmaningar vad gäller jämställdhet inom andra områden. Vårdshandlingar inom familjen, primärt riktade mot kvinnor, är vanliga och mörkertalen är troligen stora.

Människohandel fortsätter att vara ett omfattande problem. Frågan prioriteras av regeringen, men mycket återstår att göra. I de norra delarna av landet lever ungefär en miljon medlemmar av olika etniska minoriteter som ofta diskrimineras.

II. RÄTTSSSTATENS PRINCIPER

En princip för god samhällsstyrning

Sedan det militära maktövertagandet 2014 styrs Thailand under en interimskonstitution som antagits av militären. Makten koncentreras till den av militären utsedde premiärministern och övriga medlemmar i *National Council for Peace and Order* (NCPO), bestående av de militärer som genomförde kuppen. Dessa har befogenhet att fatta beslut i alla frågor, även dömande och lagstiftande, enligt en bestämmelse i interimskonstitutionen, artikel 44. Artikel 44 har bland annat använts för att ge militären polisiära befogenheter, inklusive att gripa, häkta och utreda brott som rör nationell säkerhet och högmålsbrott.

Interimskonstitutionen refererar till regeringens internationella åtaganden och skyldigheter vad gäller de mänskliga rättigheterna. En ny konstitution godkändes i en folkomröstning 2016 och väntas träda i kraft i början av 2017.

Domstolsväsendet är enligt konstitutionen självständigt i förhållande till den lagstiftande och verkställande makten. Det förekommer emellertid brister i

rättssystemet som möjliggör partiska domslut. Polis- och åklagarväsendet är sårbart för påverkan från inflytelserika personer och för korruption. Media rapporterar kontinuerligt om flera fall av korruption särskilt från polisväsendet. Formellt utser kungen alla domare. I praktiken är det dock domstolsväsendet som hanterar rekryteringen.

Landet har en konstitutionsdomstol dit medborgare kan vända sig för att få prövat om lagar och förordningar strider mot konstitutionen. Den administrativa domstolen prövar otillbörlig maktutövning och korruption inom förvaltning och myndigheter och det finns flera organ för medborgarna att vända sig till för att göra en anmälan. En anti-korrupsionsdomstol inrättades hösten 2016. Thailand är rankat 101 av 168 länder i *Transparency International's* index över upplevd korruption år 2016.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Det militära maktövertagandet i Thailand 2014 innebar ett bakslag för den demokratiska utvecklingen i landet. Thailand befinner sig fortsatt under ett icke-demokratiskt styre under ledning av den tidigare arméchefen, Prayut Chan-ocha, som är utsedd till premiärminister. Regeringen saknar demokratisk legitimitet. Den thailändska nationalförsamlingen har utnämnts av NCPO. Vanligtvis består nationalförsamlingen av ett representanthus och en senat, men NCPO har endast utnämnt en kammare som utöver representanthusets befogenheter även har vissa av senatens befogenheter. Ungefär hälften av platserna i nationalförsamlingen innehas av pensionerade eller aktiva militärer. En tiondel av medlemmarna är kvinnor. Kvinnlig representation i regeringen, nationalförsamlingen och rådgivande organ är överlag låg. Tre kvinnor innehar ministerposter i nuvarande regering. Lokalvalen har suspenderats efter det militära maktövertagandet.

Kungahuset spelar en viktig roll i Thailands politiska liv, trots att landet officiellt är en konstitutionell monarki. Kungen och hovet påverkar viktiga beslut genom en stark, informell makt. Monarkin har i sin tur traditionellt haft starka band till militären.

De medborgerliga och politiska rättigheterna var överlag kraftigt kringskurna 2015 och 2016. All form av politisk aktivitet är förbjuden och nya partier

tillåts inte. Redan befintliga partier tillåts, men deras utrymme är starkt begränsat.

I augusti 2016 antogs ett utkast till ny konstitution genom folkomröstning. Thailand anses allmänt ha ett fungerande valmaskineri och inga rapporter om omfattande valfusk förekom. Dock tilläts varken inhemska eller utländska valobservatörer att delta vid folkomröstningen. Inför valet bidrog en strikt vallag som förbjöd kampanjande både för ”ja” och ”nej” till omfattande själv censur hos framför allt ”nej”-sidan. Valmyndigheten verkade indirekt för ”ja”-sidan genom en omfattande informationskampanj till stöd för konstitutionsutkastet. Ett antal individer är föremål för rättsliga åtgärder för opinionsyttringar till förmån för ”nej”-sidan.

Den nya konstitutionen som förväntas träda i kraft i början av 2017 ska lägga grunden för en återgång till demokrati. Enligt militärens ”Väggkarta för demokrati” ska allmänna val äga rum i slutet av 2017 eller tidigt 2018. Den nya konstitutionen ger militären fortsatt stort inflytande under de första fem åren efter allmänna val. Den anses också ge sämre skydd för de mänskliga rättigheterna än föregångarna från 1997 och 2007.

Det civila samhällets utrymme

Det finns ett relativt aktivt civilsamhälle i Thailand, även om deltagandet och engagemanget inte är jämnt utspritt över landet. Organisationernas möjligheter att fritt bedriva sin verksamhet har minskat i och med nuvarande begränsningar av yttrande- och mötesfriheten. Vissa grupper inom civilsamhället, exempelvis miljö- och demokratiaktivister, diskrimineras och utsätts för hårdare behandling än regeringstroga grupper. Ett exempel på detta är flera människorättsförsvarare som åtalats, bland annat efter att ha publicerat information om tortyr och i sin yrkesutövning försvarat demokratiförsvarare. Handlingsutrymmet har krympt och policydialogen med regering och nationalförsamling har försvårats ytterligare. Finansieringsfrågor och en mödosam registreringsprocess innebär överlag att svagare och mindre etablerade organisationer inte registreras. Själv censur idkas.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Interimskonstitutionen refererar till skyldigheten att ingripa för att skydda medborgare mot grovt våld och övergrepp. Sedan det militära maktövertagandet har det förekommit flera rapporter från bland annat civilsamhällesorganisationer om tortyr. Lagstiftning om förtal har lett till att författarna till rapporterna åtalats istället för de som utpekats att ha utfört tortyren.

Thailand saknar nationell lagstiftning vad gäller påtvingade försvinnanden vilket medför att misstänkta brott inte kan lagföras. Regeringen aviserade sin intention att under 2016 anta en progressiv lag kring tortyr och påtvingade försvinnanden. Ett lagutkast godkändes av regeringen och låg hos nationalförsamlingen för ställningstagande, men något beslut fattades inte under 2016.

I södra Thailand pågår sedan ett decennium en väpnad konflikt med separatistiska förtecken. Särskilda undantagslagar gäller i de tre sydligaste provinserna. De senaste åren har konflikten eskalerat och har hittills kostat fler än 6 500 människor livet. Separatister genomför återkommande sprängattentat mot bland annat polis och militär men även attacker mot civila.

Såväl nationella som internationella organisationer såsom *Human Rights Watch* och *Amnesty International* har under 2016 rapporterat om utomrättsliga avrättningar, påtvingade försvinnanden och tortyr i södra Thailand. *Human Rights Watch* beskriver straffriheten som utbredd i Thailand. Undantagslagarna i området försvårar möjligheterna att lagföra representanter för landets säkerhetsstyrkor som utför övergrepp.

Förhållandena i thailändska fängelser är i många fall undermåliga. Många fängelser är överbelagda och i vissa är tillgången till medicinsk vård otillräcklig. Häktade hålls inte alltid separerade från övriga frihetsberövade. Särskilda anstalter för unga lagöverträdare finns i alla provinser och det är endast i undantagsfall som ungdomar hålls i samma anstalter som vuxna. Som disciplinär åtgärd används isolering upp till en månad.

Det är olagligt att prostituera sig i Thailand men prostitution är trots det mycket utbrett. Det finns brist på tillförlitlig statistik men vissa siffror pekar på närmare 300 000 prostituerade i landet. Den största andelen sexköpare kommer från Thailand men en omfattande sexturism bidrar till de höga siffrorna.

Människohandel är olagligt men fortsätter att vara ett omfattande problem. Det förekommer smuggling av människor från de fattigare grannländerna. Thailand är enligt bland annat FN-programmet *UN Inter-Agency Project on Human Trafficking* (UNIAP) både ett ursprungs-, destinations- och transitland. Huvuddelen av människohandeln är arbetsrelaterad, men en stor del är för sexuella ändamål. Internationella migrationsorganisationen (IOM) har rapporterat om betydande människohandel bland annat inom fiskesektorn i Thailand. Många hamnar under slavliknande förhållanden utan skyddsnät och utan möjlighet att återvända hem.

Det finns en nationell kommitté mot människohandel sedan år 2005. Thailand arbetar aktivt för att implementera lagen mot människohandel. Det finns tillfälliga skyddslokaler för personer som fallit offer för människohandel. Därtill finns ett system för ekonomisk ersättning och hemtransport. Thailand satsar också på upplysningskampanjer för att höja medvetenheten om människohandel.

Dödsstraff

Dödsstraffet finns på straffskalan. Ett de facto moratorium existerar sedan 2003, med undantag för två avrättningar 2009. Femtiofem brott i Thailand kan ge dödsstraff, bland annat mord, smuggling av tyngre droger och terrorism. Listan utökades 2015 och inkluderar nu även exempelvis vissa korruptionsbrott och människohandelsbrott med dödlig utgång. Vid granskningen av Thailand i FN:s universella granskningsmekanism (UPR) 2016 åtog sig regeringen åter att avskaffa dödsstraffet.

Avrättning av personer under 18 år är förbjudet. Gravida kvinnor och individer som bedöms som svårt psykiskt sjuka undantas också. I slutet av 2015 satt över 400 personer dömda till döden. Drygt femtio procent av dessa är dömda för drogrelaterade brott.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Rätten att röra sig fritt i landet och även resa utomlands garanteras i interimskonstitutionen. Sedan 2016 har militären polisiära befogenheter som innefattar möjligheten att gripa och hålla misstänkta i militärt förvar i upp till sju dagar utan att informera den gripne varför hon eller han hålls kvar och vad anklagelsen är.

I januari 2003 införde den thailändska regeringen undantagstillstånd för södra Thailand. Detta undantagstillstånd är alltjämt i kraft. I juli 2005 införde regeringen dessutom *Emergency Decree* (nödlagar) för södra Thailand, som också fortfarande är i kraft. Dessa lagar ger omfattande befogenheter för landets säkerhetsstyrkor och begränsar bland annat rörelsefriheten. Sedan det militära maktövertagandet har ett stort antal fall rapporterats där personer har förbjudits att resa utomlands.

Ungefär hälften av de personer som tillhör minoritetsfolken i norra Thailand saknar medborgarskap, trots att deras familjer i många fall har varit bosatta i landet i generationer. Avsaknaden av medborgarskap medför att rörelsefriheten kraftigt inskränks eftersom berörda personer inte kan få resehandlingar och inte heller tillåts resa fritt inom landets gränser. Thailand har förklarat sin avsikt att inom tio år avskaffa statslöshet.

Rättssäkerhet

Individen ska betraktas som oskyldig tills motsatsen har bevisats och konstitutionen garanterar rättigheter såsom rätt till försvarsadvokat, tillgång till tolk och skälig tid att förbereda sitt försvar. Marginaliserade grupper kan ges kompensation för juridiskt stöd. Domar kan överklagas i högre instans och enligt huvudregeln är rättegångar i allmänna domstolar offentliga. Undantag kan göras i fall som rör nationell säkerhet, högmålsbrott, barn eller sexuellt utnyttjande.

Sedan det militära maktövertagandet har rättssäkerheten försämrats. Militären har försetts med polisiära befogenheter vilket ger den rätt att gripa och häkta individer i upp till sju dagar och utreda brott som rör bland annat nationell säkerhet och högmålsbrott. En närmare definition av vad som utgör ett hot mot den nationella säkerheten ges inte, vilket riskerar en godtycklig tillämpning.

Civila har sedan kuppen och fram till hösten 2016 prövats i militär domstol. De militära domstolarna är inte självständiga. Möjligheten till överprövning var initialt begränsad och i vissa fall inte möjlig. Från och med den 12 september 2016 tas inte nya civila fall upp i militärdomstol. Brott som inträffat före det datumet kan fortfarande bli aktuella för militärdomstol.

Civilsamhällesorganisationen *Asia Foundation* rapporterar att tillgången till rättssystemet är betydligt mer begränsad i södra Thailand för muslimer. Detta främst med anledning av det undantagstillstånd som råder i regionen.

Straffbarhetsåldern i Thailand är tio år.

Strafffrihet

Den interimistiska konstitutionen ger NCPO, nuvarande regering och soldater full immunitet. Strafffrihet förekommer även för militär, polis och paramilitära styrkor för brott som begås i de tre sydligaste provinserna. I de nödlagar som gäller i södra Thailand slås fast att tjänstemän som agerar i överensstämmelse med nödlagarna inte kommer att bli föremål för undersökning eller bestraffning vid misstanke om brott.

Trots att civilsamhällesorganisationer varje år lämnar in en rad anmälningar om brutalitet och olagliga frihetsberövanden utförda av militär drivs mycket få rättsprocesser mot medlemmar av de väpnade styrkorna. Enligt *Amnesty International* har flera kränkningar av de mänskliga rättigheterna i södra Thailand skett där polis och militär varit inblandade. Dessa förblir outredda. Utbredd korruption bidrar också till förekomsten av strafffrihet.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Thailands konstitutioner från 1997 och 2007 slog fast skyddet för yttrandefrihet och pressfrihet. Under nuvarande militärregering har yttrandefriheten begränsats. Frispråkighet har lett till att individer från såväl thailändsk som utländsk media kallats in för samtal med regerings- eller militär representant för så kallad ”attityd-justering”, vilket haft en avsevärd signalverkan.

De undantagstillstånd som råder i södra Thailand ger bland annat armén stora befogenheter att begränsa yttrande- och tryckfriheten, vilket ökar risken för godtycke och missbruk.

Ett särskilt problematiskt område är högmålsbrotten. Den som anses förolämpa kungen, drottningen, tronföljaren eller regenten riskerar mycket långa fängelsestraff. Vem som helst kan föra talan rörande detta brott. Antalet domstolsprocesser mot personer misstänkta för högmålsbrott har ökat kraftigt sedan militärkuppen 2014 och uppfattningen om vad som utgör kritik har vidgats. Den frekventa tillämpningen av lagstiftningen i kombination med de allvarliga påföljderna gör att högmålslagstiftningen utgör en betydande påverkansfaktor på yttrande- och tryckfriheten samt informationsfriheten inklusive på internet.

Efter det militära maktövertagandet 2014 klassade *Freedom House* Thailand som "icke fritt" och enligt Reportrar utan gränsers pressfrihetsindex för 2016 ligger Thailand på plats 136 av 180 undersökta länder. Befintliga lagregler om förtal, uppvigling och databrott används i betydande omfattning för att begränsa yttrandefriheten, trakassera kritiker och stimulera till självcensur.

Tillgången till internet är god över hela landet. Myndigheter censurerar delar av internet och övervakningen är omfattande. Självcensur tillämpas för att undvika att hemsidor blockeras av myndigheterna. Kommentarsfälten på tidningars internetsidor kontrolleras noga av redaktörer, inte minst för att undvika att publicera kritik mot kungahuset. Sedan lagen om brott på internet infördes 2007 har flera hundra tusen hemsidor blockerats varav ett betydande antal rör högmålsbrott. Det finns rapporter om att regeringen övervakar diskussionsfora på internet utan nödvändiga domstolsbeslut. Telekomföretag som tillhandahåller internet till konsumenter är skyldiga att behålla användardata i 90 dagar. Information kan sedermera begäras ut av myndigheter vid exempelvis brottsutredningar.

Mötes- och föreningsfrihet

Mötes- och föreningsfriheten fanns inskriven i den tidigare konstitutionen, men efter militärkuppen tillåts inga politiska möten med fem eller fler personer. Demonstrationsrätten är inskränkt vilket hämmar handlingsutrymmet för civilsamhället och oppositionen. Därtill råder undantagslagar i de södra provinserna som begränsar mötesfriheten och möjligheten att demonstrera i dessa områden.

Religions- och övertygelsefrihet

Thailand har ingen statsreligion, men konstitutionen föreskriver att kungen ska vara buddhist. Thailändsk lag erkänner fem officiella religioner; buddhism, hinduism, islam, sikhism och kristendom. Registrering av samfund inom dessa trosinriktningar kan bland annat ge ekonomiskt stöd från staten.

Tidigare konstitutioner har garanterat religions- och övertygelsefrihet i Thailand och staten är skyldig att skydda alla religioner, så även i utkastet till ny konstitution som accepterades folkomröstningen 2016. I utkastet står det att staten ska främja buddhism och etablera mekanismer för att förebygga vanhelgande av religionen.

I fyra av de fem sydligaste provinserna i södra Thailand finns en muslimsk majoritet. I dessa provinser finns spänningar mellan buddhister och muslimer. Konflikten är dock i första hand inte religiöst utan snarare politiskt och etniskt motiverad. Konflikten begränsar dock människors möjlighet att fritt utöva sin religion.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Rätten till arbete, rättvisa arbetsvillkor och relaterade frågor

Arbetslösheten var i juni 2016 ungefär en procent. Ungdomsarbetslösheten är enligt officiell statistik tre gånger högre. Tillgången till arbete är dock generellt sett god.

Thailand har ratificerat fem av ILO:s åtta centrala konventioner. Det finns inhemsk lagstiftning som reglerar barnarbete, tvångsarbete, skydd mot diskriminering, uppsägning, arbetstider och semestrar. Stora brister finns emellertid vad gäller tillämpning av lagstiftningen, särskilt avseende de uppskattningsvis tre miljoner migrantarbetare från framför allt Myanmar, Kambodja och Laos, som arbetar i Thailand. Lagstadgad minimilön i hela landet motsvarande cirka 74 kronor per dag 2015. Inkomstklyftorna är stora, särskilt mellan stad och landsbygd.

Kvinnor utgör ungefär hälften av arbetskraften i landet. Antalet kvinnor på högre poster inom både näringslivet och den offentliga förvaltningen ökar. Enligt *Global Gender Gap Report* 2016 är andelen kvinnor i chefspositioner och bland högre tjänstemän 51 procent. Kvinnor tjänar i genomsnitt 78

procent av vad män tjänar. Jämställdhetslagstiftning från 2014 förbjuder uttryckligen diskriminering på grund av kön. Enligt UNDP förekommer det dock fortsatt problem i praktiken.

Barnarbete förkommer fortsatt, även om förekomsten enligt ILO stadigt har minskat.

I Thailand är rätten att tillhöra en fackförening lagfäst, med vissa undantag. Arbetslagstiftning ger regeringen rätt att förbjuda strejker som kan ha negativ inverkan på den nationella säkerheten eller som kan inverka negativt på befolkningen i stort. Anställda inom viktiga serviceyrken som telekommunikation, elektricitet, vatten och offentlig transport saknar strejkrätt.

Fackföreningsrörelsen är svag. Endast omkring 1,5 procent av den totala arbetskraften är fackligt organiserad. Inom statligt ägda industrier är ungefär 50 procent fackligt anslutna. Om en fackförening representerar mindre än 20 procent av arbetsstyrkan på en arbetsplats saknas förhandlingsrätt på arbetsplatsen. Det finns rapporter som tyder på att privata och statliga företag diskriminerar fackligt anslutna, bland annat genom att undvika att befordra dessa.

Det har förekommit rapporter bland annat från EU om att företag inom bland annat fiskeri- och livsmedelsindustrin kränker rätten till gynnsamma, anständiga och rättvisa arbetsvillkor. Detta har resulterat i att EU förlängt det så kallade gula kort som utdelades till Thailand för bristande arbetsvillkor inom fiskeindustrin. Det förekommer rapporter om tvångsarbete, barnarbete och människohandel inom vissa industrier. På landsbygden i Thailand förekommer flera tvister mellan företag och bosättare vad gäller miljö- och markrättigheter. I flera fall har anmälare stämts av de anklagade företagen för förtal. Sedan 2015 har Thailand arbetat målinriktat för att adressera situationen inom framför allt fiskeribranschen. Thailand beslutade våren 2016 att formulera en nationell handlingsplan för att anta FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Thailands hälsovård bedrivs till största delen i offentlig regi. Hälsovården omfattar alla mot en låg avgift. Därtill finns det privata alternativ som endast vissa har råd med. Barnadödligheten för barn under fem år beräknades år

2015 till 12,3 per 1 000 födselar och mödradödligheten till 20 per 100 000 födselar. Medellivslängden för män i Thailand är 71 år och för kvinnor 78 år.

Thailand har länge satsat på förebyggande hälsovård, rent vatten, bättre sanitära förhållanden och vaccinationer. Resultaten har varit positiva. Till exempel har 98 procent av befolkningen idag tillgång till rent vatten.

Abort är olagligt i Thailand med undantag för vid våldtäkt eller om kvinnans hälsa hotas av graviditeten. Det förekommer diskussioner om tillgång till abort och flera kvinnorättsgrupper driver frågan. UNICEF rapporterar att Thailand har vunnit mycket av att ha sex- och samlevnadsundervisning i skolorna men det finns ännu utrymme för utveckling för att öka kunskaper om skydd vid sexuellt umgänge.

Personer som tillhör etniska minoriteter och urfolk saknar ofta medborgarskapshandlingar och får därför inte tillgång till den offentliga vården på samma villkor som övriga medborgare. Regeringen har sedan 2014 ett program för legala migrantarbetare att under särskilda villkor få tillgång till hälsovård. Asylsökande och flyktingar har också, med vissa restriktioner, tillgång till akutvård.

I storstäderna är miljöförstöring en hälsofara. Myndigheterna har vidtagit flera åtgärder. Bland annat måste alla bilar ha katalysator, blyhaltig bensin har förbjudits, taxibilar drivs med LPG och gränsvärden har införts för bilar och motorcyklars utsläpp av koldioxid. Luftkvaliteten i Bangkok har förbättrats avsevärt det senaste decenniet.

Rätten till utbildning

Regeringen ökade i juni 2016 den kostnadsfria statliga utbildningen med ytterligare tre år från tolv till femton. Skolgång är obligatorisk i nio år. Närmare 92 procent av thailändska flickor och 93 procent av pojkarna går de första sex åren i skolan. De resterande sex åren avslutar 82 procent av flickorna och 77,5 procent av pojkarna.

Cirka 20 procent av regeringens utgifter går till utbildning. Skolsystemet bedöms trots detta inte vara effektivt nog och inte nå upp till nödvändig standard. Många lämnar skolan i förtid.

Personer som tillhör etniska minoriteter, urfolk eller är barn till migrantarbetare har begränsad tillgång till skolgång. Utbildningsministeriet

uppgav 2014 att uppskattningsvis 300 000 statslösa och 250 000 barn till migrantarbetare inte gick i skolan. Detta beror framför allt på byråkratiska och administrativa hinder som uppstår när barn inte är thailändska medborgare eller saknar födelsebevis. Även flickor, personer med funktionsnedsättning och barn som lever i fattigdom befinner sig utanför skolsystemet i större utsträckning än genomsnittet. Det saknas emellertid statistik på området.

Läskunnigheten bland personer mellan 15 och 26 år var 98,6 procent år 2015 enligt UNESCO.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Thailand har plats 93 av 188 länder UNDP:s index för mänskliga utveckling 2015. Thailands snabba ekonomiska utveckling har medfört bättre levnadsvillkor för många thailändare. Andelen människor som lever i fattigdom i landet minskade från 42,3 procent vid millennieskiftet till 10,5 procent 2014 enligt statistik från Världsbanken. Det thailändska samhället präglas dock fortsatt av stora inkomstklyftor. Huvuddelen av de som lever i fattigdom finns på landsbygden i landets norra och nordöstra provinser. Utsatta grupper, som etniska minoriteter och migrantarbetare, har inte kunnat dra nytta av den ekonomiska utvecklingen i samma utsträckning som övriga delar av befolkningen.

Regeringen har satsat på utbyggnad av sjukvård, utbildning och infrastruktur, men många gånger har fattiga på landsbygden svårt att nå tillgänglig service. Tillgången till mat är generellt sett god. Av befolkningen har 98 procent tillgång till rent vatten.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter

Det finns en särskild lag för jämställdhet sen 2015. Syftet är främst att säkerställa att ingen diskriminering baserat på kön äger rum. Det finns dock fortfarande betydande utmaningar vad gäller jämställdhet inom flera områden. Kvinnor har lagstadgad rätt till äktenskaplig egendom samt vårdnad av sina barn. Kvinnor kan äga och arva mark samt utgör majoriteten av de som tar examen från universitet. Kvinnliga migranter och etniska minoriteter, särskilt de som bor i gränsområdena möter vanligtvis mer diskriminering än övriga kvinnor. Muslimska kvinnor i Thailands sydligaste

provinser styrs av muslimska arv- och äganderegler. Det finns flera civilsamhällesorganisationer som arbetar för att uppmärksamma situationen för samtliga grupper.

Abort är olagligt i Thailand med undantag för våldtäkt eller om kvinnans hälsa hotas av graviditeten.

Sexuella trakasserier förekommer. Lagen förbjuder sexuella trakasserier på arbetsplatser, men definitionen är vag och få fall leder till åtal. Det finns en lag mot våld i hemmet. Trots det är våldshandlingar inom familjen vanligt förekommande och mörkertalet stort. Enligt flera studier har uppskattningsvis fyrtio procent av kvinnorna i landet utsatts för någon form av fysiskt eller sexuellt våld. Våldtäkt inom äktenskapet kan resultera i stränga fängelsestraff. Få anmälningar inkommer och ännu färre leder till prövning i domstol.

Det finns flera civilsamhällesorganisationer som arbetar för kvinnors rättigheter i Thailand. Även *UN Women Asia Pacific* är mycket aktiva i regionen avseende kvinnors rättigheter.

Barnets rättigheter

Den goda ekonomiska utvecklingen har de senaste decennierna gynnat barn och ungdomar. Antalet barn som får tillgång till utbildning och sjukvård har stigit kraftigt och viktiga nyckeltal för barns hälsa ligger i paritet med OECD-länderna.

Det föreligger dock stora regionala skillnader. Barn till bönder som lever i fattigdom i norra Thailand samt de i flyktinglägren vid gränsen till Myanmar lever under helt andra livsbetingelser än barn i den expanderande medelklassen. Barn från etniska minoriteter och urfolk tillhör de mest utsatta grupperna liksom barn till migranter. Papperslösa migranternas barn exploateras ofta för arbete inom bland annat fiske- och skaldjurssektorn. Enligt Rädda barnen finns det cirka 30 000 gatubarn i Thailand. I Thailand bor 21 procent av barnen inte med sina föräldrar. Över 88 000 barn bor på barnhem, flera av dem oreglerade.

Förekomsten av och toleransen för barnaga är förhållandevis hög. Thailand har dock tagit flera steg mot ett förbud. Äga i skolor är förbjudet. Thailand

har uttalat en avsikt att uppnå ett totalförbud av barnaga, inklusive i hemmet, och en översyn pågår av lagstiftningen.

Thailand har en reservation för artikel 22 i FN:s konvention om barnets rättigheter om statens ansvar i behandlingen av flykting- eller asylsökande barn. Det är en känslig fråga för Thailand givet de tusentals personer som lever i flyktingläger i landet.

Ungdomsmottagningar finns etablerade i över 50 provinser men resursbrist är en utmaning. Det finns en lag om skydd av barn som föreskriver att alla medborgare har en skyldighet att rapportera misstänkta övergrepp mot barn. Det finns mycket bristfällig statistik över kommersiell exploatering av barn. Civilsamhällesorganisationen ECPAT uppskattar att cirka 60 000 barn under 18 år utnyttjas för sexuella tjänster. Gott internationellt samarbete bidrar till att förövare grips och lagförs i allt högre grad. En lagen från 2015 som innebär att innehav av barnpornografi är straffbart har underlättat polisens arbete.

Den ekonomiska utvecklingen har bidragit till en minskning av barnarbete, men är fortsatt ett problem. Uppskattningsvis 11 000 barn är anställda som hushållsarbetare varav flertalet är utländska medborgare. När ILO gjorde en undersökning om barnarbete visade det sig att 35 procent av de som arbetar och är under 15 år kategoriseras vara inom den värsta typen av barnarbete.

Tillämpning av dödsstraff för personer under 18 år är förbjudet. Barn under 18 år får heller inte rekryteras till väpnade styrkor.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Religionsfriheten är lagstadgad i Thailand och i samhället är toleransen gentemot olika religioner generellt hög. Landet är övervägande buddhistiskt men fem procent av befolkningen är muslimer och ungefär en halv procent är kristna. I de södra provinserna Yala, Narathiwat och Satun är cirka 70 procent muslimer och i Pattani 90 procent.

Oroligheterna i södra Thailand har snarare politisk och etnisk-social grund än religiös. Majoriteten av befolkningen i Thailands tre sydligaste provinser är muslimer. Under många år har denna grupp diskriminerats av det thailändska majoritetssamhället. Muslimer har varit kraftigt

underrepresenterade i den lokala administrationen och fått dåligt gehör för sina krav på exempel skolundervisning på sitt modermål.

I de norra delarna av Thailand lever omkring en miljon människor som tillhör olika bergsfolk. De är ofta marginaliserade och saknar många rättigheter. Endast hälften av dem beräknas ha thailändskt medborgarskap, trots att många bott i landet under flera generationer. På grund av att de saknar medborgarskap får de inte heller tillgång till den numera avgiftsfria statliga sjukvården och utbildningen på samma villkor som thailändska medborgare. De har också begränsad rörelsefrihet. De har inte tillåtelse att arbeta och täcks inte heller in i arbetslagstiftningen som bland annat reglerar minimilön och olycksfallsersättning. De kan som regel inte heller äga mark eller vara politiskt aktiva.

Diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet

Det thailändska samhället är tolerant i frågor som rör sexuell läggning. Homosexualitet är inte olagligt. Diskriminering på grund av könsidentitet är förbjudet. Det föreligger dock stora skillnader mellan stad och landsbygd vad gäller synen på hbtq-personer. I Thailand är det inte möjligt för homosexuella att gifta sig eller registrera partnerskap. Hbtq-personer diskrimineras bland annat i rekryteringen till militärtjänstgöring, även om de får tjänstgöra i väpnade styrkor. Thailand saknar lagstiftning som förbjuder hatbrott mot hbtq-personer.

Flyktingars och migranternas rättigheter

Thailand har inte ratificerat 1951 års flyktingkonvention och har inget nationellt system för flyktingbedömning av personer som söker skydd i landet.

Tusentals flyktingar från rohingyafolket har de senaste åren försökt ta sig till eller via Thailand med båt. Den stora strömmen flyktingar har avstannat bland annat då gränspoliserna varit mer aktiva avseende den människosmuggling som pågått. Därutöver är en stor andel av flyktingarna till Thailand från östra Myanmar i Karenstaten som flytt från på grund av väpnade konflikter. Flyktingar som ännu är kvar och inte valt att flytta tillbaka eller omlokaliseras till andra länder lever i flyktingläger främst i norra Thailand där majoriteten är från Karenstaten. För närvarande bor 103 000 personer från Myanmar i nio flyktingläger i Thailand. Under andra halvan av 2016 inleddes frivilliga återvändanden, ännu så länge som ett försök, till Myanmar till följd av den förbättrade situationen där. Den stora utmaningen

är förberedelserna för stängning av de resterande nio flyktinglägren inom en snar framtid.

Thailands ekonomiska tillväxt har medfört en stor arbetskraftsinvandring från grannländerna. Flera miljoner människor från Myanmar, Laos och Kambodja arbetar i Thailand, majoriteten utan tillstånd. Det faktum att en stor andel vistas och arbetar i landet olagligt medför en ökad risk för olika former av utnyttjande. Många arbetare som befinner sig i beroendeställning förhindras att flytta eller byta jobb.

Migranter från grannländerna riskerar falla offer för organiserad människohandel och tvingas till tiggeri eller oreglerat arbete inom bland annat fiske- hemhjälps- och sexindustrin. Regeringen har tagit flera steg för att legalisera en del av landets många papperslösa migrantarbetare och har stärkt lagstiftningen samt infört kontrollmekanismer för ökad tillämpning av rådande arbetslagar. Ett stort problem är dock fortsatt att papperslösa inte lyder under nationell arbetslagstiftning.

Det finns mycket få fackföreningar som verkar för migrantarbeters rättigheter. Migrantarbetare har rätt att vara fackligt anslutna, men inte rätt att organisera eller leda fackföreningsrörelser.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Lagen ger visst skydd för personer med funktionsnedsättning och förbjuder diskriminering på grund av funktionsnedsättning inom skola och arbetsliv. Personer med funktionsnedsättning har även rätt till avgiftsfri sjukvård, rullstolar och andra medicinska hjälpmedel, liksom till mindre räntefria starta-eget-lån från staten. Det föreligger dock problem med tillämpningen av lagen.

Enligt thailändsk lag måste alla privata företag antingen anställa en person med funktionsnedsättning per 100 anställda eller bidra till en fond till förmån för personer med funktionsnedsättning. Många företag, däribland ett par statliga, bryter mot dessa bestämmelser. Enligt en uppskattning från de funktionsnedsattas riksförbund i Thailand följer endast 35 till 40 procent av företagen lagen.

Ratifikationsläget avseende centrala konventioner om mänskliga rättigheter

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, *International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)* ratificerades år 1996. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt och det fakultativa protokollet om avskaffandet av dödsstraffet har inte ratificerats.

Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, *International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)* ratificerades år 1999. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt har inte ratificerats.

Konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering, *International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination (ICERD)* ratificerades år 2003.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor, *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)* ratificerades år 1985. Det fakultativa protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2000.

Konventionen mot tortyr, *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CAT)* ratificerades år 2007. Det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr har inte ratificerats.

Konventionen om barnets rättigheter, *Convention on the Rights of the Child (CRC)* ratificerades år 1992. Det tillhörande protokollet om barns indragning i väpnade konflikter och det tillhörande protokollet om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2006.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)* ratificerades år 2008.

Konventionen mot påtvingade försvinnanden, *International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances (ICED)* signerades år 2012.

Flyktingkonventionen, *Convention Relating to the Status of Refugees (Refugee Convention)* och det tillhörande protokollet har inte ratificerats.

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen, *Rome Statute of the International Criminal Court (ICC)* signerades år 2000.

Exempel på svenskt och internationellt arbete rörande mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer:

Sveriges regionala utvecklingssamarbete i Sydostasien fokuserar bland annat på mänskliga rättigheter. Sverige stödjer flera regionala organisationer och

nätverk för mänskliga rättigheter där flera är baserade i Thailand, bland annat organisationer som arbetar med kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter, press- och mediefrihet samt migrantarbetares rättigheter. Stöd ges också till flera regionala organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter där Thailand ingår, bland annat *Asia Pacific Forum* (APF) och *Asia Forum for Human Rights and Development* (Forum Asia). Sverige stöder också ett regionalt forskningsnätverk inom demokrati och mänskliga rättigheter som koordineras av Mahidol Universitetet i Bangkok i samarbete med *ASEAN University*.

Thailand har partnerskapsstatus hos organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE, vilket ger ökade möjligheter till samarbete inom området mänskliga rättigheter. EU och Thailand har 2013 kommit överens om ett partnerskaps- och samarbetsavtal. Avtalet innehåller klausuler om respekt för demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer och struktur för dialog. Avtalet kommer emellertid inte formellt att undertecknas innan Thailand åter har en demokratiskt vald regering.

FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) och ett flertal enskilda organisationer gör insatser för mänskliga rättigheter i bland annat flyktinglägren i Thailand. FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) har ett kontor i Bangkok som verkar för att skydda och stärka de mänskliga rättigheterna i Thailand.

I den senaste granskningen av Thailand i FN:s universella granskningsmekanism (UPR) gav Sverige bland annat rekommendationerna att Thailand skulle anta en nationell handlingsplan om mänskliga rättigheter och företagande samt att uttryckligen förbjuda alla former av kroppslig bestraffning eller annan grym eller förnedrande bestraffning av barn.